

טיפ טיפה מקדש

סוכות

- **"בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחְגּוּ אֹתוֹ. בַּסֹּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַסֹּכֶת" (ויקרא כ"ג)**
כל זמן מאיר בתכונתו, הן מבחינה פנימית והן מבחינה חיצונית. סוכות היה חג בו לבשה ירושלים ירוק מפני הסוכות הרבות שהוקמו בחצרות, ברחובות ובגגות ירושלים. עיקרו של החג בירושלים הורגש בנטילת ארבעת המינים שנשא עימם עולי הרגל הרבים בחוצות העיר ובדרך אל המקדש. כן נראו מידי יום ביומו נושאי הערבה המביאים 'מורביות של ערבה' ממעיינות מוצא אל העזרה במקדש. בנוסף הביאו עימם רבים מהעולים ברגל זה ביכורים, שכן חלק מפירות שבעת המינים מבשילים בעונה זו של השנה. מראה הבאת הביכורים יחד עם קרבנות השלמים הנלווים אליהם, תוך שירה ונגינה בחליל, הוסיפו חן לעיר בשפע הפירות, בצבעם הרענן ובאווירת השמחה.
- **"כך היה מנהגן של אנשי ירושלים: אדם יוצא מביתו ולולבו בידו הולך לבית הכנסת לולבו בידו... הולך לבקר חולים ולנחם אבלים לולבו בידו" (סוכה מ"א)** נטילת לולב היתה חביבה במיוחד על אנשי ירושלים אשר נהגו להדר בה וליטול את הלולב לאורך כל שעות היום, ואף לעטר את לולביהם בגימוניות (אוגדנים) של זהב. נאמר דווקא על אנשי ירושלים שחיבבו את המצווה מפני שעיקר המנהג מקורו באנשי ירושלים. שהרי עולי הרגל פעמים התעכבו בביתם מפני מניעות שונות כגון מחלה, סכנות דרכים ועוד, ואילו אנשי ירושלים הם אלה שהתמידו בקיום המצווה בכל שנה ושנה והבאים לירושלים הלכו בעקבותיהם. בנוסף, לתושבי ירושלים היו התנאים המתאימים לכך, שהרי גרו בתחומי העיר ותמיד יכלו לשלוח ילד או שליח להחזיר את הלולב הביתה בעת הצורך ולהניחו במים על מנת שלא יתייבש.
- **"בַּסֹּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים" (ויקרא כ"ג)** נושא בניית הסוכות בירושלים היה לא פשוט. לשם בניית הסוכות לכל תושבי העיר ועולי הרגל נדרשת כמות גדולה מאד של עצים. יתר על כן, בתקופה זו אמצעי ההובלה היו מוגבלים וגם היה ביקוש גדול לעצים לשם צרכים אחרים כגון בישול ותאורה. חז"ל במהלך השנים מצאו פתרונות לסיוע עולי הרגל: "מעשה באנשי ירושלים שהיו משלשלין מטותיהן בחלונות שגבוהין עשרה ומסככין על גביהם וישנים תחתיהן" (תוספתא סוכה ב) חז"ל התירו את השימוש במיטות להנחת הסכך עליהן למרות שאפשר היה לפסול אותן כ'דבר המקבל טומאה'. אנשי ירושלים נהגו לשלשל מיטות מחלונות ביתם לרחובות ירושלים כמין סוכה מתקפלת, והיו עולי הרגל ישנים תחתיהן בלילה ובמשך היום היו בעלי הבית מעלים את הסוכה חזרה למקומה כדי לאפשר לאנשים לעבור ברחובות באין מפריע.
- **"לִמְעַן יִדְעוּ דִרְתִּיכֶם כִּי בַסֹּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא כ"ג)** חג הסוכות מזכיר לנו את הסוכות שהיו בזמן יציאת מצרים, כשהכוונה היא או לסוכות של ממש, או לענני הכבוד שחפפו על מחנה ישראל כסוכה, ולשכינה ששרתה בתוכם. אך לכאורה היה מתאים יותר לקיים מצוות סוכה בפסח, זמן יציאת מצרים, ומדוע חל החג דווקא בט"ו בתשרי? מסביר על כך הגר"א: "לפי שנסתלקו העננים (ענני הכבוד) כשעשו (ישראל) את העגל ולא חזרו עד שהתחילו לעשות את המשכן.. משה ציווה על מלאכת המשכן למחרת יום הכפורים, ובפועל החלו בעשייתו בט"ו בתשרי, לכן אנו עושים סוכות דווקא בתאריך זה שבו קבלו ישראל על עצמם להקים משכן לשכינה, ואז חזר הקב"ה וציווה את 'ענני הכבוד' והשרה את שכינתו על ישראל.

טיפ טיפה מקדש

סוכות

- **"אמר הקב"ה נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי השנה (גמרא ראש השנה דף ט"ז ע"א)"**

אחת ממצוות חג הסוכות היא "ניסוך המים". מצווה זו היא 'הלכה למשה מסיני', לפיכך הצדוקים, שאינם מודים בתורה שבעל פה נמנעו מלקיים הלכה זו. במשנה מתואר ש"פעם אחת, ניסך (כהן צדוקי) אחד על רגליו (להטעות את העם שבעזרה) ורגמוהו כל העם באתרוגיהן". מכתבי יוסף בן מתתיהו לומדים שאותו צדוקי היה ינאי המלך, ממלכי בית חשמונאי, שלאחר אותו מעשה נקם בעם על שעשו לו והרג בהם רבים. בכל זאת, לא נרתע העם מדבקותו בהלכה הכתובה והמסורה, ומדבקותו במקדש. מאז אותו מקרה נהגו להכריז בעת ניסוך המים ולהודיע למנסך: 'הגבה ירך!' כדי שיראו הכל כיצד הכהן מגביה ידו ומנסך את המים כהלכה אל ספל הכסף.
- **"וַיְהִי בְשֵׁלֶם סוּכּוֹ וּמַעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן" (תהלים ע"ו)** רגע לפני שאנו נפרדים מן הסוכה, נזכר שהסוכה למעשה משמרת מעט מהטעם של צל השכינה בבית המקדש. המקדש הוא הקרוי 'סוכת דוד הנופלת', שהנביא עמוס מעיד שיום יבוא והקב"ה יקימה מחדש. הסוכה והמקדש הן שתי המצוות היחידות שניתן להיכנס בתוכן ממש, ולהרגיש בכל הגוף והנשמה את נוכחות השכינה. "הַגְּלֵה נָא וּפְרוֹשׁ חֲבִיבִי עָלַי אֶת סֶכֶת שְׁלוֹמִךָ, תְּאִיר אֶרֶץ מְכַבֹּדָךָ נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְךָ, מִהֵרָ אֶהוֹב כִּי בָא מוֹעֵד, וְחָנְנוּ כִימֵי עוֹלָם."

